

ECON1210 – Høsten 09

Foreleser og emneansvarlig

Tone Ognedal, rom 1108

tone.ognedal@econ.uio.no

konferansetid: torsd. 13.15-14

Følg med på emnesiden:

- **Oppgaver**
- **Løsningsforslag**
- **Beskjeder**

**Gå på seminar og løs oppgaver til hver gang
Finn noen å løse oppgaver sammen med**

Lærebok:

Microeconomics, Bernheim&Whinston

Øvrig pensum: se emnesiden!

Hva skal vi lære i kurset?

Mikroøkonomiske grunnbegreper

Enkel mikroøkonomisk analyse

Anvendelse av enkel analyse

I dag litt om:

- **Optimering ("tilpasning")**
- **Marginalavveining**
- **Kostnader (spesielt: Alternativkostnader)**
- **Markeder**

Optimering = Velge det beste blant mulige alternativer

- **Produsentene velger å produsere det kvantum som gir størst mulig overskudd (profitt)**
- **Konsumentene velger den godekombinasjon som gir størst mulig tilfredsstillelse, gitt inntekt og priser**

Analysere hvordan aktørene reagerer på endringer i økonomiske betingelser, som priser og inntekter:

Vil vi jobbe mer hvis skattesatsene senkes?

Sparer vi mer når renta øker?

Hva skjer med etterspørselen etter strøm når strømprisene øker?

Hvem tjener mest på svart arbeid – kjøpere eller selgere?

Hvor følsom er bedriftenes etterspørsel etter arbeidskraft for lønnsendringer?

Vi skal stort sett anta:

- **Rasjonelle aktører**
- **Konsumenten velger den godekombinasjon hun liker best, blant dem hun har råd til ("goder" kan godt være ikke-materielle som fritid)**
- **Produsentene ønsker størst mulig overskudd**

Hva med andre faktorer som driver oss?

**Ønske om respekt, status, god samvittighet etc
Noen slike faktorer kan analyseres i
standardmodellen**

**Verre med inkonsistente valg pga for eksempel
karaktersvakhet: kortsiktighet, avhengighet,
impulsivitet, gruppepress etc.**

**"Adferdsøkonomi" forsøker å utvikle mer
realistiske modeller for hvordan vi foretar våre
valg. Tas ikke opp i dette kurset, men les gjerne
kapitlet om behavioral economics i B&W !**

Hva skal vi lære om optimering?

A. Produsentens tilpasning (overskuddsmaksimering)

Virkninger av endringer i pris og kostnader

B. Konsumentens tilpasning (optimering).

Virkninger av endring i priser og inntekt

- **Valg mellom ulike produkter/tjenester**
- **Valg mellom arbeid og fritid**
- **Valg mellom konsum og sparing**

→ Bruke A og B til å utlede etterspørsels- og tilbudskurver

Kostnader:

Alternativkostnader (Alternativ-verdi)

= hva som må oppgis av andre goder

= verdien i beste alternative anvendelse

Hva er kostnaden ved å studere?

- **Bøker, studieavgifter og lignende**
- **Tapte inntekter (alternativverdien av tid brukt på studier)**

Hvilken kostnad skal brukes når det offentlige ansetter en person i et område med ledighet?

Avhenger av alternativverdien

Eksempler

Gjennomsnitts- vs marginalkostnader

Gjennomsnittskostnader (GK)

engelsk: average costs (AC)

= Kostnader per enhet

Marginalkostnader (MK)

engelsk: marginal costs (MK)

= Kostnaden ved å produsere en enhet mer

Er det lønnsomt å produsere?

Trenger gjennomsnittskostnader

Hvis ja – hvor mye?

Trenger marginalkostnader

Eksempler

Faste vs variable kostnader

Eksempler

Eksempler

Markeder = frivillig bytte av varer og tjenester

Bytte/handel:

Minst èn må få det bedre og ingen må få det verre (= ”Pareto-forbedring”) for at begge parter skal være villige til å inngå en avtale

OBS:

Antar at det ikke er effekter på tredjepart

Sier ingenting om hvor rettferdig utfallet er

Ikke alle frivillige avtaler anerkjennes:

- **Organsalg**
- **Narkotikahandel**

(hvorfor?)

Beskrivende vs vurderende analyse (deskriptiv vs normativ)

Beskrivende analyse: Hva skjer hvis...?

Vil skatteinntektene øke hvis vi setter ned skattesatsene?

**Vil et svakere oppsigelsesvern gi flere jobber?
Hvilke effekter vil lavere alkoholavgifter ha?
Hvem tjener på at snekkere jobber svart –
kjøperne av snekkertjenester eller snekkerne?**

Normativ analyse: Er det bra å?

Bør vi senke skattene?

Bør vi ha svakere oppsigelsesvern?

Bør det offentlige gripe inn i boligmarkedet?

Bør vi fjerne alkoholavgiftene?

Er det noen grunn til inngrep i frivillig bytte av varer og tjenester??

Skal se på grunner til at markedet kan gi dårlige løsninger?

- **Fordelingshensyn**
- **Indirekte virkninger**
- **Offentlige goder**
- **Monopolmakt**
- **Asymmetrisk informasjon**

→Grunner til offentlige inngrep (?)

Offentlig sektor

Omfordeling (skatter, overføringer)

Offentlig virksomhet & eiendom (politi, skole, rettsvesen, sykehus, jernbane, postvesen, pensjonsfond, oljefond)

Regulering av privat virksomhet (lover, rettsvesen, tilsyn).

Inngrep i prisdannelsen (avgifter, subsidier, prisregulering, forbud)

Gir offentlige inngrep i markedet bedre løsninger enn den imperfekte markedsløsningen?

Ulike markedsformer:

Pristakeradferd: Mange små kjøpere og selgere
Ingen enkelt påvirker markedsprisen

Jordbær på torget

Monopolmakt: en eller få selgere

Selger setter pris: Sammenheng mellom pris og salg

Flytoget, ny teknologi, nye medisiner

-nære substitutter?

-monopolmakt bare for en periode?

-prissamarbeid?

SAS og Norwegian: Er to konkurrenter nok?

Hva skal vi lære?

Mest om:

Marked med ”fullkommen konkurranse”

Forstå tilbuds- og etterspørselskurver

Analysere endringer i forhold som påvirker tilbud eller etterspørsel,

Spesielt: offentlige inngrep

Vurdere virkningene av endringene

Markeder med imperfekt konkurranse:

Monopolmakt og prisdiskriminering

**Svært lite om samspillet mellom markeder
(Kommer på ECON3610)**